

ÖZET

İşletmelerin dijital dönüşüm sürecinin gerektirdiği iş modeli yeniliğini hayata geçirirken ve yeni ürün ve hizmetler geliştirirken potansiyel kullanıcıların ihtiyaçlarını önceliklendirmesi önemlidir. Bu bağlamda dijital dönüşüm sürecinde hedef kitlenin ihtiyaçlarına cevap verecek yeni iş modellerinin tasarlandığı bir modelin işletmelere avantaj sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın amacı, işletmelere dijital dönüşüm sürecinde yeni iş modelleri oluştururken karşılaşılabilecek belirsiz durumlar ve sorunlar karşısında, stratejilerinde rehber olarak insan odaklı tasarım modelini kullanmanın önemini göstermektir.

İnsan odaklı tasarım yaklaşımı ile iş modeli yeniliği arasındaki ilişkide dijital dönüşümün aracılık rolünü inceleyen araştırma, keşfedici sıralı karma yöntem araştırma deseniyle yapılandırılmıştır. Araştırmanın nitel aşamasında, insan odaklı tasarım ile dijital dönüşüm arasında bir ilişkinin olup olmadığını, dijital dönüşümün iş modeli yeniliği üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını belirlemeye yönelik çerçeve ve nicel araştırmayı yapılandıracak insan odaklı tasarım, dijital dönüşüm, iş modeli yeniliği değişkenleri, dijital dönüşüm faaliyetlerinin en azından başlangıç aşamasında olan işletmelerdeki 30 üst düzey yöneticiyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerle belirlenmiştir. Çalışmanın nicel aşamasında, dijital dönüşüm faaliyetlerinin en azından başlangıç aşamasındaki işletmelerin 419 çalışanından çevrimiçi anket yoluyla veriler toplanmış ve çalışmada önerilen model insan odaklı tasarım, dijital dönüşüm ve iş modeli yeniliği değişkenleriyle test edilmiştir.

Nicel araştırma kapsamında Türkçeye uyarlanan üç boyutlu insan odaklı tasarım ölçeğinin, tek boyutlu dijital dönüşüm ölçeğinin ve üç boyutlu iş modeli yeniliği ölçeğinin kabul edilebilir güvenilirlik ve geçerliliğe sahip olduğu bulunmuştur. İnsan odaklı tasarımın iş modeli yeniliğini ve dijital dönüşümü, dijital dönüşümün de iş modeli yeniliğini anlamlı olarak etkilediği belirlenmiştir. Dijital dönüşüm, insan odaklı tasarım yaklaşımı ile iş modeli yeniliği arasında aracılık etkisi göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Odaklı Tasarım, Dijital Dönüşüm, İş Modeli Yeniliği

ABSTRACT

It is important for businesses to prioritize the needs of potential users when implementing the business model innovation required by the digital transformation process and developing new products and services. In this context, it is thought that a model in which new business models are designed to meet the needs of the target audience in the digital transformation process will provide advantages to businesses. The aim of the study is to show businesses the importance of using the human-centered design model as a guide in their strategies in the face of uncertain situations and problems they will encounter while creating new business models in the digital transformation process.

The research examining the mediating role of digital transformation in the relationship between human-centered design approach and business model innovation was structured with an exploratory sequential mixed methods research design. In the qualitative phase of the research, the framework to determine whether there is a relationship between human-centered design and digital transformation and whether digital transformation has a significant effect on business model innovation, and the variables of human-centered design, digital transformation, and business model innovation that will structure the quantitative research were determined with data obtained from semi-structured interviews conducted with 30 senior managers in businesses that are at least in the beginning stages of digital transformation activities. In the quantitative phase of the study, data were collected through an online survey from 419 employees of businesses at least in the initial stages of digital transformation activities, and the model proposed in the study was tested with human-centered design, digital transformation and business model innovation variables.

Within the scope of quantitative research, the three-dimensional human-centered design scale adapted to Turkish, the one-dimensional digital transformation scale and the three-dimensional business model innovation scale was found to have acceptable reliability and validity. It has been determined that human-centered design significantly affects business model innovation and digital transformation, and digital transformation significantly affects business model innovation. Digital transformation has shown a mediating effect between the human-centered design approach and business model innovation.

Keywords: Human-Centered Design, Digital Transformation, Business Model Innovation